

Malmö stad
Kommunstyrelsen

Datum

2025-09-22

Adress

August Palms Plats 1

Diarienummer

STK-2025-847

Yttrande**Till**

Arbetsmarknadsdepartement
et

Remiss Arbetsmarknadsdepartementet - Arbetslivskriminalitet – upplägg, verktyg och åtgärder, fortsatt arbete (SOU 2025:25)

A2025/00273

Sammanfattning

Malmö stad ser positivt på ett ökat informationsutbyte mellan statliga och kommunala myndigheter och att detta utvecklingsarbete fortgår. I egenskap av offentlig inköpare har kommunen stor behållning av ett kontinuerligt utbyte med statliga myndigheter. Malmö stad vill därför trycka på vikten av att kommuner regelmässigt ges möjlighet att involveras i samverkan med statliga myndigheter i alla avseenden som handlar om arbete i lokal kontext.

Malmö stad bedömer att det kommunala perspektivet i större bör tas i beaktande vid utformningen av förslagen.

Malmö stad anser att förslag som syftar till att minska risken för arbetslivskriminalitet bör utformas tillsammans med förslag som syftar till att motverka välfärdsbrott i stort. Malmö stad ställer sig positiv till att förslagen kan stärka migrantarbetares skydd.

Yttrande

Arbetslivskriminalitet inom ramen för offentliga upphandlingar

Malmö stad ser positivt på ett ökat informationsutbyte mellan statliga och kommunala myndigheter och att detta utvecklingsarbete fortgår. I detta sammanhang vill Malmö stad lyfta behovet av att säkerställa att informationsutbyte kan ske i enlighet med dataskyddsförordningen och offentlighets- och sekretesslagstiftning vid bland annat begäran om utlämnande av handling. I nuläget saknas exempelvis en självklar bestämmelse i offentlighets- och sekretesslagstiftningen för att möjliggöra sekretessmarkering av personuppgifter som kommit kommunen tillhanda inom ramen för arbetet kring uppföljning av exempelvis arbetsrättsliga villkor i upphandlingar. I samband med upphandlingar begärs ofta handlingar ut, vilket i nuläget kan leda till att fler personuppgifter lämnas ut än vad som är lämpligt.

Ett av verktygen mot arbetslivskriminalitet är kravställandet och uppföljningen av särskilda arbetsrättsliga villkor inom offentlig upphandling enligt 17 kapitlet LOU. Malmö stad vill understryka att detta är ett resurskrävande arbete som förutsätter kunskap inom arbetsrätt och ekonomisk granskning. För att offentliga upphandlande myndigheter ska kunna utföra och utveckla detta arbete behöver Upphandlingsmyndigheten fortsätta att arbeta fram konkreta nivåer för särskilda arbetsrättsliga villkor och bistå med praktisk vägledning och stöd.

I egenskap av offentlig inköpare har kommunen stor behållning av ett kontinuerligt utbyte med statliga myndigheter. Malmö stad är gärna delaktig i relevanta samtal med statliga myndigheter inom områden där kommunen är en stor kund, exempelvis frågor som rör byggsektorn. I detta sammanhang är det emellertid viktigt att understryka att kommunen i egenskap av offentlig inköpare inte har en roll som tillsynsmyndighet.

Utnyttjande av arbetskraft

Malmö stad välkomnar en fortsatt utredning av frågan om det bör införas ett förbud mot förfaranden där arbetstagare på ett otillbörligt sätt betalar tillbaka en tidigare utbetald lön till arbetsgivaren.

Vad gäller möjligheten för arbetstagarorganisationer att ansöka om medel för att bistå irreguljära migranter i enlighet med 2013 års lag vill stadskontoret lyfta följande aspekter. Dessa människor befinner sig i en utsatt situation, vilket gör att organisationerna behöver arbeta uppsökande för att arbetstagarna ska kunna vända sig till dem. Det stöd som är möjligt att söka bör även omfatta denna typ av utgifter. Stadskontoret ser gärna att stödet även kan omfatta personer med en annan uppehållsrättslig status, som i praktiken kan befinna sig i liknande former av utnyttjande.

Reglerade yrken

I betänkandet beskrivs hur intyg från läkare om nedsatt arbetsförmåga gör det möjligt att ta del av socialförsäkringar. I betänkandet beskrivs detta enbart gällande sjukpenning som utbetalas av Försäkringskassan. Malmö stad vill lyfta att samma upplägg även riktas mot kommuner. Det förekommer bedrägerier där personer beviljas ekonomiskt bistånd utifrån att de saknar sjukdomsgrundande inkomst och enligt läkarintyg saknar arbetsförmåga, samtidigt som personen i själva verket arbetar utan att betala skatt.

Malmö stad anser att betänkandet saknar tillräckliga förslag för att motverka den typ av arbetslivskriminalitet, och välfärdsbrott, som beskrivs i betänkandet.

Samverkan mellan kommuner och statliga myndigheter

Malmö stad anser att kommuner och regioner spelar en viktig roll i arbetet mot arbetslivskriminalitet. De regionala centren mot arbetslivskriminalitet ska vid behov samarbeta med andra berörda aktörer som till exempel myndigheter, arbetsmarknadens parter och kommuner för att än mer effektivt bekämpa arbetslivskriminalitet.

Malmö stad vill därför trycka på vikten av att kommuner regelmässigt ges möjlighet att involveras i samverkan med statliga myndigheter i alla avseenden som handlar om arbete i lokal kontext. Det rör till exempel samverkan mot organiserad brottslighet eller regionala center mot arbetslivskriminalitet.

Malmö stad efterfrågar att det kommunala perspektivet i större utsträckning tas i beaktande vid utformningen av förslagen. Det kommunala perspektivet saknas även i konsekvensbeskrivningarna.

Stärkt skydd för arbetstagare med arbetstillstånd

Malmö stad är positiv till att stärka skyddet för personer med svag ställning på arbetsmarknaden och förhindra arbetslivskriminalitet.

Malmö stad vill lyfta att de föreslagna sanktionsavgifterna i avsnitt 6.6.8 är förhållandevis låga och Malmö stad bedömer inte att de kommer fungera avskräckande i tillräcklig utsträckning. Även förslagen i avsnitt 6.6.5 bedöms vara för lågt tilltagna för att ha verkligt avskräckande effekt på arbetsgivare som vill utnyttja systemet.

Malmö stad tillstyrker förslaget om att den lön som anges som grund för uppehållstillstånd ska gälla och att förändringar av villkor i anställningsavtal ska meddelas Migrationsverket.

Malmö stad föreslår att Migrationsverket ges i uppdrag att tillhandahålla formulär för anställningsavtal som ska ligga till grund för ansökan om arbetstillstånd. Detta skulle säkerställa att anställningsavtalet innehåller de uppgifter från arbetsgivaren som Migrationsverket behöver för att kunna utreda och fatta beslut om arbets- och uppehållstillstånd med anledning av anställningen.

Malmö stad föreslår vidare att Migrationsverket regelbundet följer upp att avgifter och skatter betalas på korrekt sätt, genom de arbetsgivardeklarationen som arbetsgivaren månatligen ska rapportera till Skatteverket. En sådan uppföljning skulle inte bevisa att den anställda har fått ut all lön den har rätt till men säkerställer att skatter och avgifter betalas och kan fungera som en indikator på om arbetsgivaren inte sköter sina åtaganden.

Stöd till arbetstagare att hävda sin rätt

Malmö stad är positiv till att utöka möjligheterna till tidsbegränsade uppehållstillstånd för att hävda sin rätt till lön för utfört arbete. Samtidigt vill Malmö stad lyfta att det enligt vad som framgår i avsnitt 6.8 och betänkandets konsekvensbeskrivningar framgår att personer som skulle vistas här på ett sådant tillfälligt uppehållstillstånd har rätt till sjukvård under vistelsen medan vad som gäller avseende rätt till socialförsäkringssystem inte beskrivs.

För Malmö stad är det viktigt att försörjningsfrågan för den enskilde under det tillfälliga uppehållstillståndet förtydligas. Malmö stad uppfattar att den enskilde under det tillfälliga uppehållstillståndet inte skulle ha rätt till socialförsäkringssystemen som utgår från bosättningsbaserade förmåner men att de skulle ha rätt till ekonomiskt bistånd från kommunerna utifrån socialtjänstens uppdrag som yttersta skyddsnet.

Malmö stad anser att det är viktigt att den enskilde också har faktiska möjligheter att fullfölja sin rättsprocess från hemlandet eftersom kostnaderna för att vistas i Sverige under rättsprocessen gör att det för många inte kommer vara en realistisk möjlighet.

Stöd till personer utsatta för människohandel

Malmö stad ser att det finns ett behov av ökat juridiskt stöd till personer utsatta för människohandel. Att stärka individernas faktiska förmåga att kräva vad de har laglig rätt till gentemot arbetsgivaren skulle även bidra till att försvåra för arbetsgivare som utnyttjar irreguljära migranter eller står för människohandeln.

Malmö stad vill lyfta att det idag endast är genom domstol det går att få status som brottsoffer för människohandel. Det försvårar arbetet med människor utsatta för människohandel eftersom det kan vara svårt att styrka i rätten. Malmö stad efterfrågar därför en uppdaterad definition av formell identifiering av brottsoffer. En sådan uppdatering bör göras med syftet att underlätta för inblandade myndigheter att förstå de speciella omständigheter som finns runt personer som är offer för exploatering och människohandel. Det bör också stärka möjligheten att få det stöd som de har rätt till även utifrån nuvarande lagstiftning.

Arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet

Gränsen mellan arbetslivskriminalitet och välfärdsbrottslighet är ofta snårig där samma aktörer kan vara involverade i båda typerna av brottslighet. Generellt är det också samma offentliga aktörer som möter båda typerna.

Malmö stad anser därför att förslag som syftar till att minska risken för arbetslivskriminalitet bör utformas tillsammans med förslag som syftar till att motverka välfärdsbrott. Detta även om de inte täcks av delegationens definition av arbetslivskriminalitet.

Ordförande

Stefana Hoti

Sekreterare

Pamela Lindqvist